

Wskazówki metodyczne do pracy z dzieckiem z wadą słuchu w przedszkolu i szkole masowej

Poradnik

Praca zbiorowa pod redakcją Danuty Olczykowskiej

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej

Specjalistyczny Ośrodek Diagnostyki i Rehabilitacji Dzieci i Młodzieży z Wadą Słuchu LOGOMED

OPOLE 2002

Wprowadzenie

Problem osób niepełnosprawnych nigdy nie jest tematem łatwym, jak wszystko, co kryje w sobie ludzką tragedię i bezradność. Potoczne rozumienie niepełnosprawności odbiega od oficjalnych definicji tego zjawiska. Pod treścią pojęć: niepełnosprawność czy inwalidztwo, kryją się w potocznym rozumieniu niemal wyłącznie uszkodzenia narządu ruchu lub (rzadziej) kalectwa widoczne w pierwszych kontaktach z osobą niepełnosprawną (utrata wzroku, słuchu, upośledzenia umysłowe).

Głuchota jest mało widoczną niepełnosprawnością. Mimo to niesie poważne konsekwencje dla życia codziennego i bytu człowieka. Nie jest zagrożeniem życia, ale znacznie obniża jego jakość. Słuch to część każdej osoby. Jest jedną z ważniejszych dróg poznawania świata i jednym z warunków koniecznych do rozwoju mowy dźwiękowej.

Upośledzenie słuchu ogranicza kontakt człowieka ze środowiskiem i uniemożliwia jego pełny rozwój. Uszkodzenie tego zmysłu prowadzi do powstawania zaburzeń percepcji nowy, mówienia i porozumiewania się. Prawidłowe funkcjonowanie narządu słuchu ma szczególne znaczenie w pierwszych dwóch latach życia, gdyż w tym okresie małe dziecko zapoznaje się w sposób naturalny z mową i uczy się nią posługiwać. Następuje to bez świadomego wysiłku ze strony dziecka i jego najbliższego otoczenia jedynie pod warunkiem, że dziecko prawidłowo słyszące i o prawidłowym rozwoju przebywa w środowisku osób mówiących.

Mowa jako sposób dźwiękowego porozumiewania się jest jedną z największych umiejętności człowieka. Dzięki mowie ludzie przekazują sobie niezbędne i znaczące informacje. U dziecka, które rodzi się niesłyszące lub doznaje uszkodzenia słuchu zanim jeszcze przyswoi sobie mowę, praca nad rozwojem mowy jest procesem długotrwałym, żmudnym, na początku mało efektywnym, wymagającym zarówno od rodziców, jak i terapeutów mowy, ogromnego wysiłku. Aby mogła pojawić się mowa należy cierpliwie uczyć słuchania i rozumienia świata dźwięków, a z czasem dźwięków mowy. Niezmiernie ważny jest również moment wykrycia wady słuchu, na jakim etapie rozwoju dziecka to nastąpiło. Zależy to nie tylko od lekarza i dostępności do aparatury diagnostycznej, ale przede wszystkim od świadomości rodziców, ich postawy i zaangażowania w proces diagnozy, aparatowania i rehabilitacji. Zwłaszcza rehabilitacja jest procesem wymagającym ścisłej współpracy rodziców ze specjalistami z zakresu audiologii, logopedii, psychologii, pedagogiki, jak również z nauczycielami placówek oświatowych.

To właśnie z myślą o nich – rodzicach i nauczycielach dzieci z wadą słuchu powstała ta publikacja. Poradnik zawiera zbiór informacji i wskazówek praktycznych do pracy z dzieckiem z wadą słuchu w domu, w grupie przedszkolnej i w klasie. Zdaję sobie sprawę, że kształcenie dziecka z wadą słuchu w placówce ogólnodostępnej to sytuacja trudna z uwagi na ogólne warunki kształcenia wynikające z polskiego systemu szkolnictwa, które nie sprzyjają i pełnosprawnym dzieciom (przeładowane i trudne programy, brak czasu na utrwalenie materiału, liczne zespoły klasowe). Jest to też ogromnie trudna rola dla nauczyciela, który na ogół w procesie przygotowania do zawodu, nie styka się z kształceniem dzieci słabo słyszących. Tymczasem to od niego właśnie, od jego nastawienia do problemu zależy sukces (lub porażka) dziecka z wadą słuchu.

Wskazówki metodyczne do pracy z dzieckiem z wadą słuchu w przedszkolu i szkole masowej

Dla wielu rodziców dzieci z wadą słuchu kształcenie ich dziecka w szkole masowej to nadzieja na pełnoprawne miejsce w społeczności słyszącej.

W ostatnich latach nastąpił znaczny postęp nauki i techniki w zakresie zastosowania najnowszych technologii w produkcji aparatów słuchowych, w sposobach dopasowywania aparatów i nauki mowy, szczególnie w audiologii dziecięcej w zakresie wczesnego wykrywania wad słuchu. Najnowsza diagnostyka i leczenie, wprowadzanie najnowocześniejszych technik rehabilitacji nie zastąpi codziennej pracy rodziców z dzieckiem z wadą słuchu. To ich wytrwałość i mozolna praca powinna nas zachęcić do pomocy i wsparcia w ich trudnej roli życiowej.

I niewątpliwym sukcesem nas wszystkich niech będzie integracja niepełnosprawnych i sprawnych - i to nie tylko jako hasło.

Oddając Państwu ten poradnik życzę pozytywnych doświadczeń w wychowaniu i nauczaniu dzieci niedosłyszących i niesłyszących.

Danuta Olczykowska